

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus VI. De reliquis spectantibus ad materiam de legibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

nullibi est prohibitum; tria tempora sunt legis; sed ibi etiam orare non est legis ventantis. Et ratio videtur tum ex praxi, tum ex fine, ut quis Deo, quem manibus tenet, tunc specialius sua commendat.

1333. Quæri etiam potest, an in missa votiva v. g. ad S. Xaverium, post nomen *S. Francisci*, licet addatur cognomen *Xaverij*? hic enim Ecclesiæ verbis quid adderetur. Ratio dubitandi est, quia post Pium V. non permittitur, quod olim quidam solebant addere in Gloria: *quoniam tu solus Sanctus* (Mariam sanctificans) *tu solus Dominus* (Mariam gubernans) *tu solus altissimus* (Mariam coronans) Gavantus p. 1. tit. 8. lit. 2. Gobat tr. 3. n. 732. Secundo, quia consuetudini Ecclesiæ opponitur hic modus. 3. quia videtur indecens addere nomen simile, patriæ, generis, &c. 4. quia Pius V. nihil voluit addi, &c. Sed probabilius est oppositum; sic Quintannaduen. tr. 7. sing. 38. n. 12. qui addit non solum licere, sed quandoque etiam expedire. 1. quia id fecit ipsa Ecclesia de S. Joanne Evangelista, ponens in oratione: *Apostoli & Evangelistæ*; de S. Joanne Baptista ponens *ly Præcursoris*; de Joanne Chryostomo: *Joannis Chryostomi*; de S. Joanne Gualberto ponens: *Joannis Gualberti*; de Joanne & Paulo MM. quem distinguit ex Socio. 2. quia non est indecens ponere patriam, cum non sit necessarium, ut omnia ibi posita sint ex sacra Scriptura; cum in Gradual. de S. Francisco Assisio, S. Martino Episcopo, S. Joachimo quædam ponantur ex eorum vitis. 3. quia expedit, ut audientes nôrint, de quo celebratur; & sic fecisse Episcopum Pacensem in publico Sacrificio de S. Ignatio beatificato, testatur Quintannaduen. n. 6. fuit autem Episcopus ille Vir doctissimus, & 12. annis Romæ Auditor Rotæ; qui quæsitus, cur id fecerit, respondit se id scienter fecisse, Romæque id circa alios Sanctos fuisse resolutum, id licere de cognominibus addendis.

ARTICULUS VI.

De reliquis spectantibus ad materiam de legibus.

1334. Cum plura sint, de quibus ambigitur, an vel habeant vim legis? vel saltem

aliqua ratione ad illam reducantur? ideo quæstio 1. est, an declarationes Congregationis Cardinalium pro dubijs Tridentini habeant vim legis Ecclesiasticæ? R. negativam esse probabiliorem, saltem, antequam sunt debite promulgatæ, cujus ratio constat ex dict. à n. 915. 920. & 1020. Deinde licet sint publicatæ, si non producantur in forma authentica, de qua n. 923. Ratio est, qui si haberent vim legis, foret ex eo, quod illis concessione Papæ competeret facultas authenticè interpretandi decreta Tridentini in his, quæ de morum reformatione, & similibus, humano duntaxat jure constituta, & ambigua sunt, ut tenent Patroni sententiæ contrariæ secundum dicta à n. 918. sed probabilius est, hanc facultatem illis non competere ulla concessione Papæ per dicta tum n. 925. & seq. tum à n. 923. ergo. Tribuitur tamen illis magna autoritas intra lineam interpretationis doctrinalis per n. 915. iisdem præsertim, quæ in Tridentino post ejus decreta sub Tit. *Declarationes Cardinalium*, impressæ sunt, propter rationem, quam pro autoritate glossæ afferimus à n. 1340. Ubi autem Pontificis confirmatione speciali roboratæ in authentica forma producuntur, omnino vim legis obtinere, concedimus n. 927.

Not. præterea, ex hoc, quod prohibeantur, vel actu prohibiti sint libri eorum, qui varias Cardinalium declarationes in unum Codicem complexas referunt, non derogari declarationibus quoad vim, quæ habent à suis Authoribus, à quibus re ipsa prodierant. Tota enim ratio ejus prohibitionis in eo stat, quod declarationibus, re ipsa factis, commisceantur complures, quæ vel non prodiderunt à sacra Congregatione, vel saltem non sub illis terminis, quibus à tali Authore referuntur. Et quoniam in eo declarationum cumulo, quem ejusmodi collectores continent, non facile verum à falso distingui potest, unde non raro pro eadem quæstione declarationes planè oppositas afferri contingit, errore potius, quam fructu debitæ resolutionis, merito prohibitæ sunt ejusmodi collectiones.

Not. 2. ut declarationes Cardinalium obtineant vim legis, consequenter dicantur sufficienter publicatæ, non esse satis, quod tantum fiat per Breve Pontificis, vel per epistolam Cardinalis cujusdam sigillò munitam,

munitam, aut per monitorium, vel transumptum Authenticum. Nam interpretatio habens vim legis debet eodem modo promulgari, quo quælibet alia lex; sic Castropalaus *P. I. D. 5. p. 3. §. 3. n. 2.* Suarez *l. 6. de legib. c. 1. n. 3.* Sales *D. 12. f. 1. n. 8. & D. 21. f. 12.*

1337. Quæstio est 2. quam vim habeant decisiones Rotæ Romanæ? de quibus egimus alibi. R. quòd non habeant vim legis propriè dictæ; & reprobari possint extra Curiam, in qua sola faciunt jus instar styli; Et ratio est, quia potestas *decidendi* causas non est potestas *legislativa*, sed solùm definitiva causæ inter litigantes; sed decisio causæ non habet vim legis, ut constat *ex n. 460.* etiamsi procedat ab ipso Principe; ergo.

1338. Quæstio est 3. quam vim habeat stylus Romanæ Curia? R. quòd non habeat vim legis, nec reduci possit ad consuetudinem juris, quæ alios obliget, quàm ipsos Curiales, *ex n. 1659.* nisi sit stabilis, inconcussus, & specialiter à Summo Pontifice confirmatus; secus enim non inducit necessitatem alijs Judicibus, & Tribunalibus extra Curiam illum sequendi, vel servandi, de quo V. dicenda à *n. 1467.*

1339. Præter hæc not. ad quæstionem, *quæ sit vis traditionum?* constare *ex n. 1651.* *quæ regularum Cancellaria Apostolica?* *ex n. 1660.* & *seqq.* *quæ decisionum Rotæ?* *n. 1662.* *quæ palearum?* *ex n. 71.* *quæ constitutionum Pontificum extra corpus juris?* *ex n. 61.* *quæ vis in sit decreto Gratiani?* *ex n. 69.* *quæ legibus & dictis SS. Patrum repertis in eo?* *ex n. 69.* *quæ decretis Conciliorum particularium?* *ex n. 57.* *quæ libro septimo decretalium?* *ex n. 68.* *quando liceat uti epichia?* à *n. 48.* & 934.

1340. Not. 2. ad quæstionem, *quæ sit auctoritas glossæ*, communiter responderi cum Bartolo L. *ut vim, ff. de just. & jure, n. 8.* quòd *auctoritas glossæ opinioni communi prævaleat.* Verùm, licet magna, & (si cætera paria sint) major sit glossæ, quàm alterius Doctoris auctoritas (cùm digna judicata fuerit, ut ad canonis, seu legis declarationem in juris corpore poneretur) nulla tamen glossæ ratio habenda est, contra quam alij plerique Doctores sentiunt, ejusque doctrinam per jura, & rationes reprobant. Qua de re videri potest Zasius

singular. respons. cap. 7. quem refert, & sequitur Gail *lib. 1. observat. pract. observ. 153. n. 7. & 8.* reprehendens eos, qui ab uno homine, videlicet Accursio, sæpenumero lapsi, constitutionis intellectum pendere existimant, æquitate, literâ, & naturâ ejus posthabitis.

Not. 3. glossam inaniter allegari absque textu, si habeatur ipsum jus expressum, ut notat Gail *cit. n. 8.* nam seorsim à jure non habet potestatem condendi, sed tantum declarandi jus doctrinaliter; id, quod etiam dicendum, ubi cumulantur Authores, omisso jure, vel ratione, in qua fundant doctrinam suam. Nam sine hac, præter præsumptionem, quæ illis favet (quando sunt omni exceptione majores, & passim recepti) quòd procedant ex ratione, vel jure legitimo, nihil operantur. Cæterum si glossa plures opiniones referat, censenda est approbare postremam, nisi aliud ex verbis colligi possit; quod etiam de aliorum Doctorum scriptis sentiendum; sic Felinus *in c. 1. de Constitut. n. 55.* Layman *ibid. n. 21.*

Not. 4. neminem posse ferre legem *1342.* *Communitati*, nisi, qui supremam in eam habet jurisdictionem, vel is suam potestatem commiserit. Nam in tantum competit alicui potestas inducendi obligationem legis, in quantum competit ei potestas gubernandi communitatem in ejus bonum; at potestas gubernandi in tantum competit alicui, in quantum illi competit jurisdictionis; ergo. Ex hoc sequitur. 1. quòd is, cui competit jurisdictionis solùm subordinata, eam duntaxat potestatem habeat (quoad vim inducendi legem) quam, ac quantam ei Superior commiserit. Sequitur. 2. eum, qui nullam jurisdictionem habet, sed tantum dominium, non posse ferre ullam legem (hoc enim supponit jurisdictionem gubernativam communitatis politicæ *ex n. 99. & 484.*) sed tantum præcepta particularia, nisi aliunde illud habeat ex privilegio, consuetudine legitima, præscriptione, vel Principis indulto; prout habent quædam communitates, quæ dicuntur *Municipales*, seu jure suo viventes. Nam apud Juristas teste Pereyra *in Elucidar. n. 300. municipium* est civitas; & *municipes* sunt cives cujusque civitatis, L. *1. ff. ad leg. Juliam, de amb.* Hinc etiam taliu locorum statuta, *jura municipalia* dicuntur, nimirum particulares

ticulares cujusque civitatis leges. Unde Azor *p. 1. lib. 5. c. 1. q. 3.* cum alijs, quos tacitis nominibus refert, nec impugnat, & Suarez *de leg. l. 5. c. 1. n. 7.* discrimen ponit inter *legem & statutum*, quod *lex* sit Principis supremi, v. g. Imperatoris, Regis, & Romani Pontificis, aut totius populi constitutio; *statutum* verò sit inferiorum Principum, aut civitatum, aut populorum, in Principis potestate, & ditione dependentium.

1343. Not. 5. qualiter diximus Legislatorem obligari, vel non obligari legibus à se conditis, de quo egimus à n. 551. ac ab ijs exemptum esse quoad vim coactivam, seu quoad pœnam, & suò etiam modò quoad vim directivam, ut ibidem exposuimus, taliter etiam Legislatoris Uxorem, ejus beneficiò, censi exemptam per *L. Princeps, ff. de legibus*, cum communi consensu Doctorum.

1344. Not. 6. cùm in ferenda lege positiva potissimùm attendatur ad ea, *quæ communiter sunt*, ut dicitur *L. Nam ad ea, ff. de legib.* & usus rationis (sine quo quis lege ligari nequit) saltem perfectus, communiter non contingat ante septimùm ætatis annum: consequens esse, ante hoc tempus pueros, & puellas nulli legi positivæ humanæ subiacere quoad culpam, præsertim quando materia legis requirit majorem maturitatem, cujusmodi est lex confessionis, & communionis, quæ reverà requirit eam judicij discretionem, ut moraliter etiam completò septenniò, perquam rarò in pueris reperiat.

1345. Not. 7. cùm in *c. Translato 3. de Constitut.* junctà rubricà, dicitur, *quod de uno connexorum statuitur, ad alia quoque connexa extendi debere*, ut illud summat Joan. Andreas; vel quòd *connexorum idem sit judicium*, ut vult Felinus in *dict. c. 3. n. 6.* intelligendum de connexis inseparabiliter juxta *n. 1001.* vel cùm aliàs dispositio nec in principali utilis foret *ex n. 944.* qua regula sic intellecta.

1346. Sequitur 1. Mandatarium agendò ea, quæ mandato inseparabiliter connexa sunt, non excedere fines mandati. Commissio enim, facta quoad unum, porrigitur necessariò ad inseparabiliter connexa; cùm salvari nequeat connexio sublatò terminò; sic Andr. Gail *l. 1. observat. 35. in edit. noviss.* Sequitur 2. dispensationem

uni concessam pro certo casu, quantumvis aliàs odiosa sit *ex n. cit.* extendi ad omnia inseparabiliter connexa, ac ea, sine quibus ejus concessio in executione foret inutilis; sic Navarrus *consil. 3. de rescript. edit. 2.*

Sequitur 3. jurisdictionem alicui concessam exerceri posse in omnibus accessorijs, & connexis juxta *dict. regul. in n. 1345.* & habetur etiam in *c. Præterea, 5. de offic. delegat. l. 2. ff. de jurisdic. omnium Judic.* ratio est eadem, quia aliàs concessio careret effectu, contra *n. 944.* Sequitur 4. communi regulæ, quòd *casus omissus maneat in dispositione juris communis*, non esse locum in connexis. Ratio est *ex n. cit.* Si enim procederet etiam in connexis, dispositio de connexo (cùm non stet sine terminò) frustaretur effectu, quod est absurdum; sic Felinus in *cit. c. 3. n. 6.* & Gail *cit. observat. 35.*

Not. 8. quando Layman in *cit. c. 3. n. 5.* cum satis communi docet, extensionem legis *comprehensivam*, non tantùm favorabilis, sed etiam odiosæ, & pœnalis, ob adequatæ rationis similitudinem, seu identitatem, tam extra, quàm intra judicium, rectè fieri posse, ac debere, non procedere sic indefinitè, & universaliter, ut constat ex *dict. à n. 977.* quia ratio adequata potest à Legislatore intendi *non indefinitè*, ac universaliter, sed solum in quantum servit pro præsentì casu, de quo ex tali ratione disponit, cuius ratio ulterior est *ex n. 978.* Not. 9. *condere legem, aut facere statutum esse actum jurisdictionis*; sic Baldus in *L. ult. ff. de jurisdic. omnium Jud.* Hinc carentes jurisdictione, leges condere, aut statuta facere non valent. Qui verò operantur ex potestate solum delegata, & alteri subordinata, id possunt duntaxat secundùm modum, & terminos jurisdictionis sibi datæ. Not. 10. pœnam privationis latam propter alicujus *contumaciam, non expressa ejus perpetuitate*, dependere à contumacia sic, ut ea cessante, etiam illa cesset; ratio sumitur ex *c. Ex literis, 11. de Constitut.* ibi: *cùm tam juris Canonici, quàm nostri moris sit, ut is, qui propter contumaciam communionis privatur, cùm satisfactionem congruam exhibuerit, restitutionem obtineat*; excipe, nisi transeat in *specificum delictum* etiam post repetitam comminationem, ut si Clericus sic contumaciter

maciter residentiam recuset; tunc enim privatio est absolute poena, & perpetua, ut colligitur ex c. *ex parte*, de Cleric. non resident. Not. 11. si poena alicui absolute statuatur, non ob contumaciam, sed aliud delictum, non adjecto tempore durationis, cenferi perpetuam, dum restituatur, ut notat glossa in cit. c. *Ex literis*, 11. V. *in perpetuum*; Abbas ibid. n. 10. & alij, nisi solum interlocutoriè, extra iudicium, & causæ cognitionem à Magistratu imposita sit (v. g. *pœna privationis administrationis, exercendi munus Advocati, opificis, &c.*) Nam tali casu non extenditur ultra tempus, quo Magistratus jurisdictionem retinet, per L. *ult. ff. de pœnis*, junctâ gloss. V. *administrationis*. Not. 12. cum in L. 21. *ff. de legibus*, dicitur: *cum lex in præteritum aliquid indulget, in futurum vetat*, accipiendum esse de indulgentia, seu venia delicti, quæ à Principe fit criminosis; quin eadem extendatur ad illos, qui futuro tempore delinquent; ne scilicet præbeat ansam, & incitamentum impune delinquendi.

1349. Not. 13. si Princeps legi generaliter adjiciat clausulam (*non obstante quocunque statuto, aut consuetudine in contrarium*) cenferi debere, omnia esse sublata perinde, ac si in specie forent expressa. Quia cum Princeps in specie particularia statuta, & consuetudines scire non debeat, & communiter non possit, ea sublata volens per clausulam illam generalem perinde se

habere quoad illa cenferetur, si quæ sint contraria, ac si ea exprimeret; sic cum communi Gail l. 2. *observ. 18. n. 2.* Si autem ea damnet etiam *ut irrationabilia*, vel *tanquam bono communi noxia*, non tantum tollit præsentia, sed etiam impedit futura, ne legitime constitui possint, ut constat ex Authent. *Navigia*, C. de furtis, ubi prohibetur, ne bona naufragantium eripiantur, *sublata penitus omnium locorum consuetudine*.

Denique not. 14. casum *politicum* jure civili non decisum, debere judicari juxta legem Ecclesiasticam, si per eam decisus est, & e contra. Nam *sicut leges non dedignantur sacros Canones imitari, ita & sacrorum Canonum instituta Principum constitutionibus adjuvantur* c. 1. *de novi oper. nuntiat.* quæ doctrina maxime locum habet in pertinentibus *ad ordinationem judicij*, ut dicitur c. 2. *de Arbitris*, in 6. Si autem in materia politica sibi contrarientur, quælibet servanda est in suo foro, nisi lex civilis foveret peccatum, aut ejus periculum. Et quamvis Judices Laici plerumque in rebus *temporalibus*, quantumvis *Ecclesiasticis*, & solum *spiritualibus annexivè* velint sibi competere judicium, & similes functiones, se fundantes, *quia sic jam habet praxis, & consuetudo*; revera tamen talis praxis (absque consensu Ecclesiæ) potius corruptela est, & consuetudo perversa, ut constat ex tit. 4.

QUÆSTIO III.

In Titulum III. de Rescriptis.

1351. CUM non omnes casus, qui evenire possunt (hi enim innumeri sunt propter tot rerum circumstantias, quæ casum variant) constitutis legibus comprehendendi possint, ac per frequenter novi semper, & novi emergant, propter quod in dubijs, aut ambiguis per literas ab his, qui coram ejus voluntatem intelligere non valent, consulendus sit Princeps, ut quid in data quæstione agendum, vel omittendum sit; & is ad datam quæstionem rescribere soleat; ea responsio, in scriptis reddita, generatim *rescriptum* dicitur. Quia verò circa ejusmodi rescripta plurimæ frequenter dubitationes suboriri aut

Tom. I.

solent, aut possunt; ideo titulo de Constitutionibus, subjungitur iste, *de Rescriptis*, quæ aliquam constitutionum, seu legis speciem constituunt.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit Rescriptum?

EX præmissis colligitur, *Rescriptum* in genere nihil aliud esse, quam responsum, literis mandatum, ad aliquam petitionem verbo vel scripto factam; ita Tolosan *de Rescript. n. 4. l. 1.* sed absolute, & strictè est *responsum Principis, Superiorem*

Pp

rem